

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เล่มนี้ มุ่งศึกษาถึงการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์เฉพาะสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ ในบทนี้ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ส่วน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยบุคลากรสองกลุ่ม ซึ่งได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการ และได้ปฏิบัติราชการที่สถาบันมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 27 คน อาจารย์ จำนวน 203 คน รวมเป็นประชากรที่ใช้ในการวิจัยสองกลุ่ม จำนวน 230 คน ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ใช้ประชากรทั้งหมดโดยไม่มีกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 27 คน และอาจารย์คิดเป็นร้อยละ 10 ของแต่ละคณะ/วิทยาลัย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 47 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชนิด ได้แก่

1. เอกสาร ศึกษาเอกสาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ทั้ง 8 ด้าน ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ

2. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและผลงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคณาจารย์ ตลอดจนประสพการณ์ที่ไดพบเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดกิจกรรม ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ นำมาใช้เป็นแนวทางกำหนดกรอบความคิดเบื้องต้นในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

2.1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-List) มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่ง อายุราชการ วุฒิ และหน่วยงานที่สังกัด

2.2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 สเกล มุ่งศึกษาถึงการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ 8 ด้าน ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ รวมทั้งสิ้น 49 ข้อ ได้แก่

- ก) การปฐมนิเทศ 6 ข้อ
- ข) การส่งเสริมให้มาศึกษาต่อ 7 ข้อ
- ค) การวิจัย 8 ข้อ
- ง) การอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ 7 ข้อ
- จ) การสัมมนาทางวิชาการ 6 ข้อ
- ฉ) การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ 6 ข้อ
- ช) การจัดสัปดาห์ทางวิชาการ 4 ข้อ
- ซ) การสับเปลี่ยนหน้าที่การงาน 5 ข้อ

2.3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 สเกล มุ่งศึกษาถึงระดับของปัญหาในการพัฒนาคณาจารย์ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ ตามประสพการณ์ในการจัดของผู้บริหารและตามการรับรู้ของอาจารย์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 16 ข้อ นอกจากนี้ยังมีแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended questionnaire) ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ซึ่งได้เสนอไว้ในตอนท้ายของแบบสอบถาม

3. แบบสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อช่วยเสริมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ที่ไม่มีในแบบสอบถาม ยกเว้นสภาพปัญหาและอุปสรรค ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ลักษณะของแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

3.1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check-List) มุ่งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ในเรื่องเพศ อายุ ตำแหน่ง อายุราชการ วุฒิ และหน่วยงานที่สังกัด

3.2 แบ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและแบบสัมภาษณ์อาจารย์

ก) แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร เป็นคำถามเกี่ยวกับนโยบาย ในการพัฒนาคณาจารย์ กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ผู้บริหาร เน้นเป็นหลักและพัฒนาแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด ตลอดจนสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ข) แบบสัมภาษณ์อาจารย์ เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อนโยบาย การพัฒนาคณาจารย์ ความต้องการในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ กิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ที่คณะ/วิทยาลัยได้พัฒนาแล้วประสบความสำเร็จมากที่สุด ตลอดจนสาเหตุและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น

เมื่อสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเนื้อหาและแก้ไขภาษาให้ถูกต้องเหมาะสม หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นอาจารย์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 2 ท่าน และอาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Validity) และแก้ไขภาษาให้เหมาะสมอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อความถูกต้องเหมาะสมและครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการวิจัย

หลังจากผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ตามข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาจารย์ลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 19 คน เมื่อทดลองใช้เสร็จเรียบร้อยแล้วได้นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่า

ความเชื่อมั่น 0.83 โดยใช้สูตร $r_{tt} = 1 - \frac{MS_{error}}{MS_{ind}}$ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2526: 140-142)

หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ 15 มกราคม 2528 ถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2528 โดยดำเนินงานตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นำเสนอต่อรองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการ ของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตพระนครเหนือ เพื่อขออนุญาตศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบัน ขออนุญาตแจกแบบสอบถามและสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์

2. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารโดยได้รับความร่วมมือจากเลขานุการคณะ/วิทยาลัย และบุคลากรประจำคณะ/วิทยาลัย

3. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามทั้งผู้บริหารและอาจารย์ด้วยตนเองรวมทั้งสิ้น 230 ฉบับ และรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองได้ทั้งสิ้น 209 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.87

4. หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ผู้วิจัยได้สำรวจความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 202 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.83 ดังปรากฏรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่แจกไปและได้รับกลับคืน

คณะ	ผู้บริหาร			อาจารย์			รวมผู้บริหารและอาจารย์		
	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ	แจกไป	ได้รับ	ร้อยละ
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาการศาสตร์	10	10	100	72	66	91.67	82	76	92.68
คณะวิศวกรรมศาสตร์	10	8	80	42	34	80.95	52	42	80.76
วิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	7	7	100	89	77	86.52	96	84	87.50
รวม	27	25	92.59	203	177	87.19	230	202	87.83

5. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหาร จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 92.59 ของผู้บริหารทั้งหมด และสัมภาษณ์อาจารย์ 20 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์ (Micro-computer) ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ต.บางกรวย จ.นนทบุรี โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ของสถาบัน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ การปฐมนิเทศ การส่งเสริมให้มีการศึกษาต่อ การวิจัย การฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ การเผยแพร่ข่าวสารทางวิชาการ การจัดสัปดาห์ทางวิชาการ และการสับเปลี่ยนหน้าที่การงาน วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ตามประสิทธิภาพในการจัดของผู้บริหารและตามการรับรู้ของอาจารย์ วิเคราะห์โดยหาค่ามัธยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.5 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะในการพัฒนาคณาจารย์ วิเคราะห์ด้วยวิธีการแจกแจงความถี่

1.6 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย

1.7 ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและอาจารย์ วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการแจกแจงความถี่ เสนอเป็นคำบรรยายและตาราง

2. สถิติที่ใช้

2.1 หาค่าร้อยละ

2.2 หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) จากสูตรดังนี้ (ประกอบ กรรณสูตร 2517: 40-41)

$$\bar{X} = \frac{\Sigma fx}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

Σfx แทน ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

2.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากสูตรดังนี้ (ประกอบ กรรณสูตร 2517:

51)

$$S.D. = \frac{\Sigma fx^2}{N} - \left(\frac{\Sigma fx}{N} \right)^2$$

S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

Σfx^2 แทน ผลคูณระหว่างความถี่กับกำลังสองของคะแนน

Σfx แทน ผลคูณระหว่างความถี่กับคะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร

อนึ่ง การให้คะแนนคำตอบในแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ตามประเด็นการดำเนินการจัดของผู้บริหารและตามการรับรู้ของอาจารย์ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 สเกล ของลิคเคิร์ต โดยมีน้ำหนักคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
น้อย	ให้	3	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	2	คะแนน
ไม่เลย	ให้	1	คะแนน

การพิจารณาว่าการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ได้พัฒนาอยู่ในเกณฑ์: มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด หรือไม่ได้พัฒนาเลย จะพิจารณาจากค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	ถือว่าไม่ได้พัฒนาเลย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	ถือว่ามีการพัฒนาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	ถือว่ามีการพัฒนาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	ถือว่ามีการพัฒนาปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	ถือว่ามีการพัฒนาดีที่สุด

ส่วนการพิจารณาว่าระดับของปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาคณาจารย์ ความประสพการณ์ในการจัดของผู้บริหารและตามการรับรู้ของอาจารย์อยู่ในระดับ: มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด หรือไม่มีปัญหาเลย พิจารณาจากค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	ถือว่าไม่มีปัญหาเลย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	ถือว่าปัญหาน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	ถือว่าปัญหาน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	ถือว่าปัญหามาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	ถือว่าปัญหามากที่สุด

เพื่อความสะดวกและเหมาะสมในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ คำสถิติ และอักษรย่อ ดังนี้

\bar{X}	หมายถึง	ค่าคะแนนเฉลี่ย หรือ ค่ามัธมเลขคณิต
S.D.	หมายถึง	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
คณะครุฯ	หมายถึง	คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์
คณะวิศวะฯ	หมายถึง	คณะวิศวกรรมศาสตร์
วทอ.	หมายถึง	วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม